

ΑΡΘΡΟ

ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΕΜΑΣ

του Σωφρόνη Κληρίδη

Καθηγητής Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Είμαστε σήμερα στο 2017 και ακόμα συζητούμε αν και πώς θα υλοποιήσουμε μια μεταρρύθμιση που ψηφίστηκε πριν 16 χρόνια.

Την περίοδο των συζητήσεων μετά την υπογραφή του μνημονίου είχα τοποθετηθεί ξεκάθαρα ότι ο καλύτερος δρόμος για την Κύπρο ήταν η πιστή εφαρμογή του μνημονίου. Το βασικό μου επιχείρημα ήταν ότι οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονταν στο μνημόνιο ήταν στη μεγάλη τους πλειοψηφία μεταρρυθμίσεις που είχε ανάγκη η Κυπριακή οικονομία. Κατ' ακρίβεια, οι περισσότερες ήταν μεταρρυθμίσεις που εμείς οι ίδιοι είχαμε διαπιστώσει στο παρελθόν ότι θα έπρεπε να κάνουμε αλλιώς δεν καταφέραμε να προχωρήσουμε.

Τα παραδείγματα είναι πολλά: τοπική αυτοδιοίκηση, δημόσιος τομέας, διαχείριση ημικρατικών οργανισμών, σύστημα υγείας, ενίσχυση ανταγωνισμού και ρυθμιστικού πλαισίου.

Πιο κραυγαλέο παράδειγμα είναι ίσως το Γενικό Σχέδιο Υγείας (ΓεΣΥ). Ένα σχέδιο που συζητήθηκε για πάρα πολλά χρόνια, ψηφίστηκε τελικά από τη Βουλή το 2001, αλλιώς ουδέποτε εφαρμόστηκε. Είμαστε σήμερα στο 2017 και ακόμα συζητούμε αν και πώς θα υλοποιήσουμε μια μεταρρύθμιση που ψηφίστηκε πριν 16 χρόνια. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι οι μόνες σημαντικές μεταρρυθμίσεις που έγιναν στην Κύπρο είναι αυτές που υποχρεωθήκαμε να κάνουμε, πρώτα λόγω εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο και μετά λόγω μνημονίου. Γιατί δυσκολευόμαστε τόσο πολύ να συμφωνήσουμε, να σχεδιάσουμε, και να υλοποιήσουμε μεταρρυθμίσεις; Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες είναι το πολιτικό μας σύστημα. Το προεδρικό σύστημα δεν διασφαλίζει πλειοψηφία στη Βουλή για την εκάστοτε κυβέρνηση. Ο πρόεδρος εκλέγεται συνήθως στη βάση πρόσκαιρων συμμαχιών και χωρίς να υπάρχει κοινά αποδεκτό πολιτικά πρόγραμμα. Ακόμα και όταν τέτοιο πρόγραμμα υπάρχει, αυτό καταγράφει τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή διαφόρων φιλοσοφιών και αναπόφευκτα καταλήγει να είναι γενικόλογος και άτολμος.

Στο πιο πάνω συντείνει σημαντικά και ο παράγοντας Κυπριακό. Οι πρόεδροι εκλέγονται κυρίως για να διαχειριστούν το Κυπριακό και οι πολιτικές συμμαχίες διαμορφώνονται σε αυτή τη βάση. Ως αποτέλεσμα, όλα τα υπόλοιπα περνούν σε δεύτερη μοίρα. Όλοι εμείς που βλέπουμε την αναγκαιότητα για μεταρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμό του Κυπριακού κράτους ελπίζαμε ότι η κρίση – με όλα τα αρνητικά της – θα αποτελούσε και μια ευκαιρία για να γίνουν ριζοσπαστικές αλλαγές. Δυστυχώς οι προσδοκίες μας δεν επαληθεύτηκαν. Η μεταρρυθμιστική διάθεση διήρκεσε κάτι περισσότερο από ένα χρόνο και περιορίστηκε στα εντελώς απαραίτητα για την αποκατάσταση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και για τη διόρθωση των δημοσίων οικονομικών. Η κυβέρνηση παρουσίασε μια συνέπεια στις φραστικές διακηρύξεις υπέρ της εφαρμογής του μνημονίου και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Όμως ήταν φανερό από πολύ νωρίς ότι στο ανώτατο επίπεδο δεν υπήρχε καμία διάθεση για σύγκρουση με συμφέροντα και κατεστημένα. Η τελευταία υποχώρηση του Προέδρου σε σχέση με τους νοσηλευτές είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Ούτε βέβαια από την πλευρά της αντιπολίτευσης υπήρξε οποιαδήποτε μεταρρυθμιστική πίεση- αντιθέτως, η στάση της χαρακτηριζόταν από συντηρητισμό και στείρο αρνητισμό. Υπάρχει ελπίδα; Όσο και να προσπαθήσει κανείς, δύσκολα θα βρει λόγους αισιοδοξίας. Ουσιαστικά έχουμε μπει σε προεκλογική περίοδο και σε διαδικασία πλειοδοσίας υποσχέσεων. Σε αντίθεση με αυτό που παρατηρείται διεθνώς, δεν βλέπουμε καμία αντι-συστημική δύναμη, κανένα κύμα λαϊκής οργής. Έχουμε στη Βουλή οκτώ κόμματα, αλλιώς κανένα δεν προσφέρει στους πολίτες κάτι καινούριο ή διαφορετικό. Μη μου τους κύκλους τάρτατε, αυτός είναι ο Κυπριακός τρόπος.